

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एतदाख्याय स मुनिर्नारदो वै महातपाः । पप्रच्छानन्तरमिदं धर्मात्मानं युधिष्ठिरं ।

॥ नारद उवाच ॥ कचिदभ्यागता दूरादणिजो लाभकारणात् । यथोक्तमवहार्यन्ते शुल्कं शुल्कोपजीविभिः ।

कचित्ते पुरुषा राजन्युरे राष्ट्रे च मानिताः । उपानयन्ति पण्यानि उपधाभिरवञ्चिताः ।

२५०

कचित् शुणेषु वृद्धानां धर्मार्थसहिता गिरः । नित्यमर्थविदां तात यथा धर्मार्थदर्शिनां ।

कचित्ते कृषितन्त्रेषु गोषु पुष्पफलेषु च । धर्मार्थञ्च द्विजातिभ्यो दीयते मधुसर्पिषी ।

द्रव्योपकरणं किञ्चित्सर्व्वदा सर्व्वशिल्पिनां । चातुर्मास्यावरं सम्यङ्गितं सम्प्रयच्छसि ।

कचित्कृतं विजानीषे कर्त्तारञ्च प्रशंससि । सतां मध्ये महाराज सत्करोषि च पूजयन् ।

कचित्सूत्राणि सर्वाणि गृह्णासि भरतर्षभ । हस्तिसूत्राश्च सूत्राणि रथसूत्राणि वा विभो ।

२५५

कचिदभ्यस्यते सम्यक् गृहे ते भरतर्षभ । धनुर्व्वेदस्य सूत्रं वै यन्मसूत्रञ्च नागरं ।

कचिदस्त्राणि सर्वाणि ब्रह्मदण्डश्च तेऽनघ । विषयोगास्तथा सर्व्वे विदिताः शत्रुनाशनाः ।

कचिदग्निभयाच्चैव सर्व्वं व्यालभयात्तथा । रोगरक्षोभयाच्चैव राष्ट्रं खं परिरक्षसि ।

कचिदन्धांश्च मूकांश्च पङ्गून्यङ्गानवान्धवान् । पितेव पासि धर्मज्ञ तथा प्रव्रजितानपि ।

षडनर्था महाराज कचित्ते पृष्ठतः कृताः । निद्रालसं भयं क्रोधा मार्दवं दीर्घसूत्रता ।

२६०

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततः कुरुणामृषभो महात्मा श्रुत्वा गिरो ब्राह्मणसत्तमस्य । प्रणम्य पादावभिवाद्य तुष्टो राजाऽब्रवीन्नारदं देवरूपं ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ एवं करिष्यामि यथा त्वयोक्तं प्रज्ञा हि मे भूय एवाभिवृद्धा । उक्ता तथा चैव चकार राजा लेभे महीं सागरमेखलाञ्च ।

॥ नारद उवाच ॥ एवं यो वर्त्तते राजा चातुर्व्वर्ण्यस्य रक्षणे । स विद्वत्येह सुसुखी शक्रस्यैति सलोकतां ।

इति श्रीमहाभारते सभापर्व्वणि लोकपालसभाख्यानपर्व्वणि कचिदध्यायेनाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ संपूज्याथाभ्यनुज्ञातो ब्रह्मर्षेर्व्वचनात्परं । प्रत्युवाचानुपूर्व्वेण धर्मराजो युधिष्ठिरः ।

० वान भगवन्त्याय्यमाहेतं यथावद्वर्त्मनिश्चयं । यथाशक्ति यथान्यायं क्रियतेऽयं विधिर्नया ।

२६५

राजभिर्यद्यथा कार्य्यं पुरा वै तन्नसंशयः । यथान्यायोपनोतार्थं कृतं हेतुमदर्थवत् ।

वयन्तु सत्पथं तेषां यातुमिच्छामहे प्रभो । नतु शक्यं तथा गन्तुं यथा तैर्नियतात्मभिः ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तं तु विश्रान्तमालक्ष्य देवर्षिममितद्युतिं । एवमुक्त्वा स धर्मात्मा वाच्यं तदभिपूज्य च ।

मुहूर्त्तात्प्राप्तकालञ्च दृष्ट्वा लोकचरं मुनिं । नारदं सुखमासीनमुपासीनो युधिष्ठिरः ।

अपृच्छत्पाण्डवस्तत्र राजमध्ये महाद्युतिः ।

२७०

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ भवान्सञ्चरते लोकान्सदा नानाविधान्वहन् । ब्रह्मणा निर्मितान्यूर्व्वं प्रेक्षमाणो मनोजवः ।

ईदृशी भविता काचिदृष्टपूर्व्वा सभा कचित् । इतो वा श्रेयसी ब्रह्मस्तन्ममाचक्ष्य पृच्छतः ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तच्छ्रुत्वा नारदस्तस्य धर्मराजस्य भाषितं । पाण्डवं प्रत्युवाचेदं समयन्मधुरया गिरा ।

॥ नारद उवाच ॥ मानुषेषु न मे तात दृष्टपूर्व्वा न च श्रुता । सभा मणिमयी राजन् यथेयं तव भारत ।